

PROTOKÓŁ
z posiedzenia Wspólnego Zespołu Przedstawicieli
Rządu Rzeczypospolitej Polskiej i Świętego Soboru Biskupów

Warszawa, dnia 3 października 2018 roku

W dniu 3 października 2018 roku, w Warszawie, w siedzibie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, zwanego dalej „MSWiA”, przy ul. Stefana Batorego 5, odbyło się posiedzenie Wspólnego Zespołu Przedstawicieli Rządu Rzeczypospolitej Polskiej i Świętego Soboru Biskupów, zwanego dalej „Zespołem”.

W posiedzeniu wzięli udział:

Strona Rządowa:

Członkowie:

- 1) Pan Paweł Szefernaker, Sekretarz Stanu w MSWiA, Współprzewodniczący Zespołu;
- 2) Pan Jarosław Sellin, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, zwanym dalej „MKiDN”;
- 3) Pan Maciej Kopeć, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej, zwanym dalej „MEN”.

Inni:

- 1) Pan Marcin Wielec, Współprzewodniczący Komisji Regulacyjnej ds. Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego;
- 2) Pan Andrzej Rudlicki, Dyrektor Departamentu Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych w MSWiA, zwanego dalej „DWRMNiE”;
- 3) Pani Monika Kwiecień-Miland, Zastępca Dyrektora Departamentu Szkolnictwa Wyższego w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego, zwanym dalej „MNiSW”;
- 4) Pani Monika Piszcz-Czapla, Naczelnik w DWRMNiE;
- 5) Pani wona Cichańska, radca ministra w DWRMNiE;
- 6) Pan Dariusz Jankowski, radca ministra w Departamencie Ochrony Zabytków w MKiDN.

Strona Kościelna:

Członkowie:

- 1) Jego Ekscelencja Abel, Arcybiskup Lubelski i Chełmski, Współprzewodniczący Zespołu;
- 2) Jego Ekscelencja Jerzy, Arcybiskup Wrocławski i Szczeciński, Prawosławny Ordynariusz Polowy Wojska Polskiego;
- 3) Ks. Mitrat dr Jerzy Tofiluk, prof. Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie, Rektor Prawosławnego Seminarium Duchownego w Warszawie;
- 4) Mecenas Jarosław Kruk.

Przebieg obrad

Pan Paweł Szefernaker, Sekretarz Stanu w MSWiA, Współprzewodniczący Zespołu otworzył posiedzenie. Wyraził wdzięczność za przyjęcie zaproszenia do udziału w dzisiejszym spotkaniu Zespołu, które odbywa się niemal 11 lat od podpisania przez Pana Jarosława Kaczyńskiego, Prezesa Rady Ministrów i Jego Eminencję Arcybiskupa Sawę, Prawosławnego Metropolitę Warszawskiego i Całej Polski, historycznego porozumienia w 2007 r. o powołaniu Zespołu. Zauważył, że Pan Premier Jarosław Kaczyński podpisując to porozumienie podkreślał, że Rzeczpospolita Polska w pełni respektuje prawa wszystkich wyznań w kraju, lecz szczególna uwaga należy się tym najliczniejszym, do której kategorii należy drugi pod względem liczebności w naszej Ojczyźnie Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny.

Pan Minister Paweł Szefernaker zauważył, że podczas podpisywania porozumienia Jego Eminencja Arcybiskup Sawa, Prawosławny Metropolita Warszawski i Całej Polski podkreślił, że powołanie Zespołu, na które społeczność prawosławna czekała od uchwalenia ustawy z dnia 14 lipca 1991 r. o stosunku Państwa do Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 1726), zwanej dalej „ustawą”, stanowi niezwykle ważny moment dla Państwa jak i dla Kościoła Prawosławnego. Wskazał również, że Metropolita Sawa wyraził nadzieję, że prace tego Zespołu będą służyły dobru wspólnemu.

Pan Minister Paweł Szefernaker podkreślił, że jest mu szczególnie miło, jako Sekretarzowi Stanu w ministerstwie właściwym do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych, że zgodnie z wyrażanymi oczekiwaniami zarówno powołanie jak i prace Zespołu należy zaliczyć do udanych. Dzisiejsze posiedzenie zostało zwołane w związku z tym, że z obu stron są zgłaszane potrzeby, a szczególnie ze Strony Kościelnej. Przypomniął, że Zespół został powołany w celu rozwiązywania problemów wynikających z wzajemnych relacji między Państwem a Kościołem Prawosławnym i wyraził pogląd, że dialog i prace w ramach Zespołu są najkorzystniejsze dla obu Stron oraz iż uda się pojawiające się wątpliwości i problemy rozwiązać.

Pan Minister Paweł Szefernaker przedstawił porządek obrad, który został zaproponowany przez Stronę Kościelną i zaaprobowany przez Stronę Rządową:

Pkt. 1

Wykładania przepisów dotyczących postępowań regulacyjnych prowadzonych przez Komisję Regulacyjną do spraw Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego.

Pkt. 2

Funkcjonowanie Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie i Prawosławnego Seminarium Duchownego w Warszawie.

Pkt. 3

Problemy z uzyskiwaniem dni wolnych od pracy w dniach świąt religijnych według kalendarza juliańskiego.

Pkt. 4

Dotacje dla osób prawnych Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego; w tym na remonty zabytkowych obiektów sakralnych.

Pkt. 5

Wolne wnioski.

Następnie Pan Minister przedstawił uczestników posiedzenia ze Strony Rządowej, a następnie poprosił Jego Ekszelencję Arcybiskupa Abła o przedstawienie Strony Kościelnej.

Jego Ekscelencja Abel, Arcybiskup Lubelski i Chełmski, Współprzewodniczący Zespołu podziękował za miłe powitanie. Poinformował, że skład Zespołu ze Strony Kościelnej uległ zmianie. Zazaczył, że od ponad 7 lat Zespół nie spotykał się, co częściowo było spowodowane chorobą śp. Jego Ekscelencji Arcybiskupa Jeremiasza, poprzedniego Współprzewodniczącego Zespołu. Następnie dokonał prezentacji przedstawicieli Strony Kościelnej Zespołu.

Jego Ekscelencja Abel podziękował Panu Ministrowi Pawłowi Szefernakerowi za zorganizowanie spotkania i możliwość rozmowy o problemach Kościoła Prawosławnego, o sprawach, które mogłyby znaczyć lepszą perspektywę współdziałania nie tylko w relacjach społecznych ale także w relacjach Kościół Prawosławny - administracja rządowa.

Pan Paweł Szefernaker, Sekretarz Stanu w MSWiA, Współprzewodniczący Zespołu podziękował Stronie Kościelnej oraz w imieniu Pana Jarosława Zielińskiego, Sekretarza Stanu w MSWiA przekazał informację, iż w najbliższym czasie zostanie rozwiązana sprawa duszpasterstwa prawosławnego na szczeblu krajowym Państwowej Straży Pożarnej. Minister podkreślił, że ma świadomość, iż był to postulat zgłaszany przez Kościół Prawosławny i zapewnił, że także o innych kwestiach dotyczących relacji Rząd - Kościół Prawosławny MSWiA ma świadomość i odbywają się na ten temat rozmowy.

Pkt. 1

Wykładania przepisów dotyczących postępowań regulacyjnych prowadzonych przez Komisję Regulacyjną do spraw Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego.

Pan Paweł Szefernaker, Sekretarz Stanu w MSWiA, Współprzewodniczący Zespołu zaznaczył, że MSWiA nie ma możliwości wpływania na orzecznictwo Komisji Regulacyjnej do spraw Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego, zwanej dalej „Komisją”. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji pośrednio jedynie wpływa na działalność tej Komisji poprzez wyznaczanie przygotowanych merytorycznie przedstawicieli Strony Rządowej do jej składu. W związku z powyższym zaprosił na dzisiejsze posiedzenie Pana Marcina Wielca, Współprzewodniczącego Komisji. Wyraził prośbę, aby Współprzewodniczący Komisji odpowiedział na pojawiające się pytania i postulaty.

Pan Marcin Wielec, Współprzewodniczący Komisji podziękował za zaproszenie na posiedzenie. Przypomniął, że Komisja spotyka się w cyklach tygodniowych, które wynikają z wewnętrznego harmonogramu. Poinformował, iż do Komisji wpłynęło 472 wniosków, z czego wszczęto 566 spraw. Do rozpatrzenia pozostały 204 sprawy. Zapewnił, że sprawy będące przedmiotem pracy Komisji są bardzo skomplikowane pod względem faktycznym i pod względem prawnym, a co za tym idzie ideą pracy Komisji jest przede wszystkim roztropność i dokładność. Zapewnił, że Komisja dokłada wszelkich starań, aby wątpliwości interpretacyjnych nie było i z biegiem czasu taka linia orzecznicza w Komisji już się utrwaliła. Jest ona oparta na podstawie ugód, koncyliacji, na podstawie dobrego słowa i dobrej wiary obu Stron.

Zauważył, że Komisja nie posiada kompetencji władczych nad uczestnikami postępowania. Jej kompetencje wynikają jedynie z przepisów ustawy, rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 maja 1999 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania Komisji Regulacyjnej do spraw Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego (Dz.U. Nr 45, poz. 456) i Kodeksu Postępowania Administracyjnego. Wyraził nadzieję, że wszystkie pozostałe sprawy zostaną rozstrzygnięte na zasadzie koncyliacji, dobrej wiary i dobrych intencji obu Stron.

Pan Paweł Szefernaker, Sekretarz Stanu w MSWiA, Współprzewodniczący Zespołu poinformował, że jest także Pełnomocnikiem Rządu RP do spraw współpracy z samorządami, zatem ma świadomość, jak współpraca z samorządami może wyglądać. Jeżeli natomiast chodzi o kwestię współpracy z urzędami wojewódzkimi w MSWiA regularnie odbywają się spotkania z Wojewodami.

Jego Ekscelencja Abel, Arcybiskup Lubelski i Chełmski, Współprzewodniczący Zespołu podziękował za wyjaśnienia.

Poinformował, że Strona Kościelna chciałaby zwrócić uwagę jeszcze na inny tryb regulacji postępowań majątkowych określony w art. 47 ust 1 ustawy, który stanowi, że na wniosek kościelnych osób prawnych wszczyna się postępowanie w przedmiocie nieodpłatnego przekazania im na własność niepozostających w ich władaniu pewnych kategorii nieruchomości lub ich części. Wskazał, że Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny od 1991 r. próbuje interpretować ten przepis, który w części odnosi się bezpośrednio do art. 46 ustawy. Ostatnio wspomniany art. 46 ustawy dotyczy nieruchomości, które podlegały przejęciu na własność Państwa z mocy ustawy z dnia 20 marca 1950 r. *o przejęciu przez Państwo dóbr martwej ręki, poręczeniu proboszczom posiadania gospodarstw rolnych i utworzeniu Funduszu Kościelnego* (Dz. U. Nr 9, poz. 87, z późn. zm.). Zauważył, że wyżej wymieniona ustawa została uchwalona w 1950 r., podczas gdy w Kościele Prawosławnym siatka administracji diecezjalnych w 1950 r. dopiero zaczęła się formować, co było konsekwencją Akcji Wisła. Nie istniała do tego czasu Diecezja Wrocławsko-Szczecińska; nastąpiła nowa rzeczywistość i trudno znaleźć odniesienie do majątków utraconych tzw. „prawem martwej ręki”.

Poinformował, że odnośnie Prawosławnego Seminarium Duchownego w Warszawie, zwanego dalej „Seminarium”, cały potencjał, zasób materialny, pozostał za wschodnią granicą państwa. Seminarium stanowi kontynuację Seminarium Duchownego na Wołyniu w Krzemieńcu.

Jego Ekscelencja Abel, poprosił o życzliwe podejście do tej kwestii, aby wspólnie znaleźć rozwiązanie problemu.

Następnie Jego Ekscelencja Abel wyraził pogląd, że art. 48 e ustawy daje gwarancje dla parafii, które zostały zorganizowane w latach 50-tych, na uzyskanie 15 ha gruntów rolnych na Ziemiach Odzyskanych. Kościół Prawosławny przez 20 lat próbował otrzymać od Rządu RP interpretację tego przepisu - niestety bezskutecznie. Ponadto stwierdził, iż w każdym województwie urzędy inaczej ten przepis interpretują.

Jego Ekscelencja Jerzy, Arcybiskup Wrocławski i Szczeciński, Prawosławny Ordynariusz Polowy Wojska Polskiego podziękował za zaproszenie na dzisiejsze spotkanie. Przypomniał, że miał możliwość uczestniczyć w poprzednim spotkaniu Zespołu i dobrze pamięta jak wiele dobrego uczynił ten Zespół w kwestii rozwiązania wielu problemów.

Nawiązując do ostatniej wypowiedzi Jego Ekscelencji Abła zauważył, że Diecezja Wrocławsko-Szczecińska nazywana była „diecezją ziem odzyskanych”, bowiem swoich gruntów nie posiadała, zaś jej źródłem utrzymania były ziemie przyznane niektórym parafiom. Sprawy dotyczące przyznania nieruchomości lub ich części do dzisiaj są finalizowane.

Wyraził pogląd, że niezrealizowanie w pełni art. 47 i art. 48 ustawy wynikało głównie z faktu, że Arcybiskup Jeremiasz, poprzedni Ordynariusz tej Diecezji, etycznie i moralnie nie mógł zabiegać najpierw o rozwiązanie własnej sprawy będąc jednocześnie Współprzewodniczącym Komisji, a także osobą uczestniczącą w procesie tworzenia ustawy.

Arcybiskup Jerzy poinformował, że wystąpił do Wojewody Dolnośląskiego w sprawie przyznania 50 ha dla Diecezji Wrocławsko-Szczecińskiej, jednak Wojewoda nie rozpatrzył

merytorycznie tego pisma, odsyłając sprawę do MSWiA. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji rozstrzygnął, że nieruchomości nie mogą zostać przekazane.

Arcybiskup Jerzy zauważył, że stanął dzisiaj wobec dużego problemu finansowego, bowiem Diecezja Wrocławsko-Szczecińska liczy 46 parafii, z czego 14 pozostaje na utrzymaniu Kurii Biskupiej. Wyraził pogląd, że przekazanie nieruchomości stanowi właściwie warunek istnienia Diecezji Wrocławsko-Szczecińskiej.

Arcybiskup Jerzy jako przykład problemów finansowych Diecezji Wrocławsko-Szczecińskiej wskazał, że audyt straży pożarnej w domu w Cieplicach, w którym odbywają się różnego rodzaju spotkania: seniorów, edukacyjne, w którym prowadzona jest działalność charytatywno-opiekuńcza, wykazał, iż konieczna jest jego renowacja. Na renowację nie ma środków, natomiast w piśmie MSWiA, wystosowanym w odpowiedzi na pismo Kościoła Prawosławnego z prośbą o pomoc, poinformowało, że cyt. *„mając zatem na uwadze powyższe oraz obowiązujące uwarunkowania formalno-prawne, z przykrością informuje, pomimo uznania wniosku za zasadny o braku możliwości jego dalszego procedowania”*.

Pan Paweł Szefernaker, Sekretarz Stanu w MSWiA, Współprzewodniczący Zespołu poinformował, że do wniosku dotyczącego domu w Cieplicach Zespół powróci w pkt. 4 posiedzenia. Poprosił Pana Dyrektora Andrzeja Rudlickiego aby ustosunkował się do wykładni art. 47 i art. 48 ustawy.

Pan Andrzej Rudlicki, Dyrektor DWRMNIE przywitał wszystkich uczestników posiedzenia i podkreślił, że administracja państwowa co do zasady działa z niezwykłą życzliwością do kościołów i innych związków wyznaniowych. Życzliwość doznaje jednak pewnego ograniczenia, bowiem administracja może działać wyłącznie w granicach obowiązującego prawa. Przepis art. 48 ust. 1 ustawy stanowi, że wnioski, o których mowa w art. 47 ust. 1 ustawy, mogą być składane w terminie 2 lat od dnia wejścia w życie ustawy do Ministra - Szefa Urzędu Rady Ministrów, którego następcą prawnym jest obecnie minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych. Zauważył, że zgodnie z ust. 2 tego przepisu roszczenia nie zgłoszone w tym terminie wygasają. Zatem ustawodawca przesądził, że termin zgłaszania nie miał charakteru instrukcyjnego i dzisiaj, przy największej życzliwości, nie ma możliwości, nie łamiąc przepisów ustawy, uwzględnienia tych roszczeń. Zatem rozstrzygnięcia w tym zakresie podejmowane przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji są słuszne.

Podkreślił, że właściwie jedyną realną podstawą prawną do uzyskiwania nieruchomości w trybie ustawy stanowi art. 48 ust. 1. Wyraził pogląd, że każde inne rozstrzygnięcie rażąco naruszałoby prawo, czyli na mocy art. 156 kpa taka decyzja byłaby nieważna. W konsekwencji Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji byłby zobligowany do stwierdzenia nieważności decyzji.

Ewentualna zmiana ustawy w zakresie terminu do zgłaszania roszczeń jest zagadnieniem problematycznym, bowiem zdanie drugie art. 48 ust. 1 ustawy stanowi, że *„Roszczenia niezgłoszone w tym terminie wygasają”*. Zmiana nie skutkowałaby zatem przywróceniem terminu, lecz przyznaniem prawa do składania nowych wniosków. Mając na względzie wyrażoną w art. 25 ust. 1 Konstytucji RP konstytucyjną zasadę równouprawnienia kościołów i innych związków wyznaniowych należałoby takie rozwiązanie rozważyć również w stosunku do innych kościołów i innych związków wyznaniowych.

Jego Ekscelencja Jerzy, Arcybiskup Wrocławski i Szczeciński, Prawosławny Ordynariusz Polowy Wojska Polskiego zapytał czy Dyrektor Andrzej Rudlicki jest w stanie zapewnić Stronę

Kościelną, że po upływie 2 lat od dnia wejścia w życie ustawy nie były procedowane takie wnioski?

Pan Andrzej Rudlicki, Dyrektor DWRMNI stwierdził, że nie posiada takiej wiedzy. Zauważył, że omawiane wnioski mogły i obecnie mogą być procedowane w przypadku, jeżeli wystąpiła po stronie administracji publicznej przewlekłość postępowania, bądź nie załatwiono sprawy w ustawowym terminie. Ponadto sprawa może się toczyć w przypadku, gdy decyzja była uchylona lub zmieniona przez sąd. Zatem złożenie wniosku przed upływem ustawowego terminu pozwala na jego procedowanie do dnia dzisiejszego. Natomiast wnioski złożone po tym terminie nie mogą być procedowane.

Pan Mecenas Jarosław Kruk zapytał Pana Dyrektora Andrzeja Rudlickiego czy Jego zdaniem art. 48 e ustawy jest objęty regulacją z art. 48 ust. 1?

Pan Andrzej Rudlicki, Dyrektor DWRMNI odpowiedział na to pytanie przecząco. Ponadto zazaczył, że w poprzedniej wypowiedzi odwoływał się wyłącznie do art. 47 ustawy i cytował art. 48 ustawy, który odsyła do art. 47 ust. 1 ustawy.

Pan Mecenas Jarosław Kruk stwierdził, że w takim razie art. 48 e ustawy nie jest objęty rygorem wygaśnięcia roszczeń.

Jego Ekscelencja Jerzy, Arcybiskup Wrocławski i Szczeciński, Prawosławny Ordynariusz Polowy Wojska Polskiego poinformował, że zdumiewa go okoliczność, że po wstępnej rozmowie z Wojewodą Dolnośląskim ten widział możliwość rozwiązania tego problemu.

Pan Paweł Szefernaker, Sekretarz Stanu w MSWiA, Współprzewodniczący Zespołu zauważył, że podczas dzisiejszego posiedzenia temat został rozpoczęty i Strona Rządowa otrzymała pewne informacje.

Pan Minister poprosił Pana Dyrektora Andrzeja Rudlickiego aby nawiązał kontakt z Wojewodą Dolnośląskim, celem wyjaśnienia sprawy. Zapewnił, że Zespół wróci do tego tematu.

Jego Ekscelencja Abel, Arcybiskup Lubelski i Chełmski, Współprzewodniczący Zespołu w nawiązaniu do powyższej kwestii poinformował, że szereg parafii na Warmii i Mazurach złożyło w odpowiednim czasie stosowne wnioski, których procedowanie trwa blisko 20 lat.

Pan Paweł Szefernaker, Sekretarz Stanu w MSWiA, Współprzewodniczący Zespołu zauważył, że aby móc rozmawiać o konkretach musi poprosić Stronę Kościelną aby ta złożyła do DWRMNI MSWiA wykaz wniosków, z zaznaczeniem jak długo trwa procedowanie.

Pkt. 2

Funkcjonowanie Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie i Prawosławnego Seminarium Duchownego w Warszawie.

Pan Paweł Szefernaker, Sekretarz Stanu w MSWiA, Współprzewodniczący Zespołu poinformował, że nie będzie przedstawiał historii związanej z problematyką otrzymania przez Chrześcijańską Akademię Teologiczną w Warszawie, zwaną dalej „ChAT”, dotacji z budżetu Państwa, bowiem jest ona dobrze znana Stronie Kościelnej. Pan Minister oznajmił,

że w projekcie ustawy budżetowej na 2019 r. są już zaplanowane środki na dotację podmiotową dla ChAT.

Ponadto poinformował, że w dniu 2 października br. Pan Premier Mateusz Morawiecki podjął decyzję o przeznaczeniu 750 tys. zł na dofinansowanie bieżącej działalności ChAT w roku 2018. Tę kwotę udało się przeznaczyć dla ChAT między innymi dlatego, że Strona Kościelna na Jego prośbę przedstawiła szczegółowe sprawozdanie wszystkich wydatków ChAT, jakie miały miejsce w 2017 r., celem odpowiedniego uzasadnienia potrzeby przekazania dotacji także na 2018 r.

Pani Monika Kwiecień-Miland, Zastępca Dyrektora Departamentu Szkolnictwa Wyższego w MNiSW podziękowała za zaproszenie w imieniu Pana Ministra Piotra Dardzińskiego, Sekretarza Stanu w MNiSW. Poinformowała, że ze względu na bardzo dużą liczbę inauguracyjnego roku akademickiego nie udało się Panu Ministrowi wziąć udziału w dzisiejszym posiedzeniu.

Pani Dyrektor poinformowała, że MNiSW nie dostrzega problemów w funkcjonowaniu ChAT i Seminarium, które należy poruszać podczas dzisiejszego posiedzenia. Jeżeli takowe się pojawiają, MNiSW wyraża gotowość do ich wyjaśnienia.

Pani Dyrektor zwróciła uwagę na okoliczność, iż z dniem 1 października br. weszła w życie ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. - *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. poz. 1668), która swoje skutki rozciąga w czasie. Czytać tę ustawę należy wraz z przepisami przejściowymi, które są długie i niełatwe. Zauważyła, że wspomniana ustawa zmienia nazewnictwo, zmienia wiele instytucji, lecz jej skutki będą odczuwalne dopiero za jakiś okres czasu. W związku z powyższym poprosiła o cierpliwość i spokój zapewniając, że wiele nowych rozstrzygnięć ustawy zostało odsuniętych w czasie.

Jego Ekscelencja Abel, Arcybiskup Lubelski i Chełmski, Współprzewodniczący Zespołu stwierdził, że jest mu bardzo miło usłyszeć informację o dofinansowaniu ChAT. Podkreślił, że ChAT jest wyjątkową uczelnią, zasługującą na szczególne uznanie, gdyż w systemie szkolnictwa wyższego w całej Europie i na całym świecie nie ma uczelni ekumenicznej z tak dużym dorobkiem. Poinformował, że Uczelnia posiada 3 Sekcje Teologii: Starokatolickiej, Prawosławnej i Ewangelickiej, które wspólnie ze sobą edukują kadry dla Kościołów.

Arcybiskup Abel zauważył, że w składzie Strony Kościelnej Zespołu jest Ksiądz Arcybiskup Jerzy, który jest Prorektorem ChAT oraz Ksiądz Mitrat dr Jerzy Tofiluk, prof. ChAT, który pełni funkcję Rektora Seminarium.

Jego Ekscelencja podkreślił, że także Seminarium zasługuje na szczególną uwagę, bowiem jest to jedyne Seminarium ponaddiecezjalne i jedyna szkoła, która w stopniu licencyjnym przygotowuje kadry do kapłaństwa w Kościele Prawosławnym.

Jego Ekscelencja poprosił aby Ksiądz Arcybiskup Jerzy przedstawił wewnętrzną sytuację problemów i życia ChAT oraz Seminarium.

Jego Ekscelencja Jerzy, Arcybiskup Wrocławski i Szczeciński, Prawosławny Ordynariusz Polowy Wojska Polskiego stwierdził, że ChAT jest nie tylko ewenementem w Europie, wizytówką ekumenicznej symbiozy i kształcenia na dobrym poziomie, ale także ma wymiar wewnątrzpaństwowy, gdyż w tej uczelni nawet wyznawcy Kościoła Katolickiego chcą się kształcić.

Jego Ekscelencja Jerzy podziękował, że wreszcie ChAT ma swoją siedzibę. Jednocześnie zaznaczył, że obecnie ChAT poszukuje środków na wyposażenie tej siedziby.

Arcybiskup Jerzy odniósł się z ogromną wdzięcznością do informacji o przyznaniu kwoty 750 tys. zł na bieżącą działalność ChAT w 2018 r. - z rezerwy ogólnej Prezesa Rady Ministrów oraz

o zaplanowaniu w projekcie ustawy budżetowej na 2019 r. środków na dotację podmiotową dla ChAT.

Ksiądz Arcybiskup poinformował, że z relacji Metropolity Sawy oraz Rektora ChAT wie, że Pan Premier Jarosław Gowin - jako właściwy minister, powołał zespół, który ma opracować specjalną ustawę uwzględniającą specyfikę ChAT i niektórych szkół katolickich.

Przypomniał, że podczas rozmów z Panem Premierem Jarosławem Gowinem ChAT prosiła, aby zagwarantować jej coroczne dofinansowanie. ChAT postulowała, aby nowo przygotowywana ustawa nie tylko pozwalała na zachowanie jej odmienności i tożsamości - przy zachowaniu wszystkich kryterialnych wymogów - ale także żeby sama ustawa - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce nie przekreśliła dorobku ChAT.

Konkludował, że ChAT zależy na pewności finansowania oraz poznaniu przybliżonego terminarza prac zespołu nad omawianą specjalną ustawą.

Pan Paweł Szefernaker, Sekretarz Stanu w MSWiA, Współprzewodniczący Zespołu doprecyzował, że wpisanie dotacji podmiotowej w projekcie budżetu państwa dla ChAT na 2019 r. stanowi pewnego rodzaju gwarancję, że w kolejnych latach dotacja będzie kontynuowana.

Pani Monika Kwiecień-Miland, Zastępca Dyrektora Departamentu Szkolnictwa Wyższego w MNiSW także zapewniła, że MNiSW przekaże harmonogram prac zespołu pracującego nad nową ustawą - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Ponadto poinformowała, że finansowanie do końca roku pozostaje na dotychczasowych zasadach, zaś wszelkie zmiany będą miały miejsce po 1 stycznia 2019 r. Obecnie procedowane jest rozporządzenie dotyczące nowego algorytmu rozdziału. Ostatnio wspomniany projekt wprowadza mechanizm zmierzający do tego, żeby dotacja podmiotowa nie zmniejszyła się i nie zwiększyła się o więcej niż 1% w stosunku do kwoty z 2018 r.

Pan Jarosław Sellin, Sekretarz Stanu w MKiDN podkreślił, że jest niezwykle cenne, że w Polsce mamy ChAT wielowyznaniową uczelnię i można się nią szycić w Europie i na świecie. Zapytał które wyznania ewangeliczne są objęte kształceniem w ChAT oraz jak wygląda procentowy profil studentów w poszczególnych Sekcjach?

Jego Ekscelencja Jerzy, Arcybiskup Wrocławski i Szczeciński, Prawosławny Ordynariusz Polowy Wojska Polskiego poinformował, że w ramach Sekcji Teologii Prawosławnej studiują studenci prawosławni, a w ramach Sekcji Teologii Ewangelickiej studiują wszystkie kościoły protestanckie. Natomiast na Sekcji Teologii Starokatolickiej mają prawo studiowania np. Mariawici. Ponadto poinformował, że poszczególne Kościoły kształcące w tych trzech Sekcjach mają prawo do zawierania umów z Seminariami Duchownymi.

Jego Ekscelencja stwierdził, że jeżeli chodzi o procent studiujących z poszczególnych wyznań to rywalizują ze sobą Sekcje Teologii Ewangelickiej z Sekcją Teologii Prawosławnej i to się w poszczególnych latach zmienia. Mniej jest natomiast studentów kształconych w Sekcji Teologii Starokatolickiej. Ponadto zauważył, że na ChAT znajduje się także Wydział Pedagogiczny.

Jego Ekscelencja poinformował, że wydziały teologiczne generalnie przechodzą kryzys kadrowy i fakt ten potwierdza także Kościół Katolicki.

Arcybiskup Jerzy wspominał, że Patriarcha Ekumeniczny Bartłomiej przyznał, iż większość zwierzchników Kościołów zrzeszonych w Polskiej Radzie Ekumenicznej z zagranicy oraz hierarchowie Kościoła Katolickiego są *doktorami honoris causa* ChAT, co jest wpisywane do „światowego curriculum vitae” jako fakt wyjątkowy.

Pan Jarosław Sellin, Sekretarz Stanu w MKiDN zapytał czy biskupi wyznania protestanckiego także są *doktorami honoris causa* na „liście świata”?

Jego Ekszelencja Jerzy, Arcybiskup Wrocławski i Szczeciński, Prawosławny Ordynariusz Polowy Wojska Polskiego odpowiedział twierdząco.

Sekcja Teologii Ewangelickiej współpracuje bardzo czynnie z Uniwersytetem w Bonn i z innymi zagranicznymi szkołami teologicznymi.

Sekcja Teologii Prawosławnej podpisała niedawno umowę z Akademią w Kijowie. Ponadto ChAT renegocjuje umowę, która wygasa z Uniwersytetem w Salonikach.

Pan Paweł Szefernaker, Sekretarz Stanu w MSWiA, Współprzewodniczący Zespołu dopytał o wielkość naborów na studia w ChAT?

Jego Ekszelencja Jerzy, Arcybiskup Wrocławski i Szczeciński, Prawosławny Ordynariusz Polowy Wojska Polskiego odpowiedział że w porównaniu do 2016 r. w tym roku nastąpił progres. Zazaczył, że studenci ChAT mogą zdobywać także uprawnienia pedagogiczne, co daje możliwość pracy w zawodzie katechety.

Pan Jarosław Sellin, Sekretarz Stanu w MKiDN zapytał ilu kleryków rocznie studiuje w Seminarium?

Ks. Mitrat dr Jerzy Tofiluk, prof. ChAT, Rektor Seminarium odpowiedział, że w bieżącym roku przyjęto 8 studentów, natomiast łącznie na studiach licencjackich jest ich 66.

Poinformował, że problem stwarza budynek Seminarium, gdyż jest on zbyt mały w stosunku do potrzeb. Poinformował, że przed II Wojną Światową Seminarium posiadało dwa budynki. Ksiądz Mitrat podkreślił, że w dalszym ciągu budynek, w którym mieści się Seminarium, wymaga adaptacji, a władze Seminarium czynią wszystko aby sprostać wymogom nowoczesnej szkoły.

Pan Paweł Szefernaker, Sekretarz Stanu w MSWiA, Współprzewodniczący Zespołu zapytał czy tych 66 studentów Seminarium pochodzi z całej Polski?

Ks. Mitrat dr Jerzy Tofiluk, prof. ChAT, Rektor Seminarium odpowiedział twierdząco. Większość osób pochodzi z rejonu białostockiego ale są także studenci z innych rejonów, np. w bieżącym roku przyjęto studentów z: Sosnowca, Krynicy Zdroju, Gorlic, Wrocławia.

Pkt. 3

Problemy z uzyskiwaniem dni wolnych od pracy w dniach świąt religijnych według kalendarza juliańskiego.

Pan Paweł Szefernaker, Sekretarz Stanu w MSWiA, Współprzewodniczący Zespołu poinformował, że MSWiA poprosiło o materiały z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dotyczące powyższej tematyki, oraz poprosił Pana Dyrektora Andrzeja Rudlickiego o koordynację w tej sprawie.

Jego Ekszelencja Abel, Arcybiskup Lubelski i Chełmski, Współprzewodniczący Zespołu stwierdził, że oczywiście ustawa gwarantuje dla osób wyznania prawosławnego dni wolne od pracy, lecz pojawia się problem, gdyż nie każdy z wiernych decyduje się na skorzystanie z tego prawa. Główną przyczyną jest obawa zwolnienia z pracy - co dość często ma miejsce.

Jego Ekscelencja poprosił Stronę Rządową aby wpłynęła na instytucje państwowe, by pracownicy wyznania prawosławnego nie czuli się „osobami drugiej kategorii”.

Pan Paweł Szefernaker, Sekretarz Stanu w MSWiA, Współprzewodniczący Zespołu dopytał czy chodzi o respektowanie tego prawa przez administrację rządową i jej instytucje podległe?

Jego Ekscelencja Jerzy, Arcybiskup Wrocławski i Szczeciński, Prawosławny Ordynariusz Polowy Wojska Polskiego poinformował że niektórzy pracownicy zamiast dnia wolnego w święta wolą skorzystać z urlopu wypoczynkowego.

Jego Ekscelencja zapytał dlaczego od 2010 r. nie ma ani jednego generała wyznania prawosławnego w Wojsku Polskim, pomimo szeregu osób, które spełniały wszystkie kryteria? Stwierdził, że dotychczas była jedna Pani Generał w Policji, lecz została przedwcześnie zwolniona ze służby.

Pan Paweł Szefernaker, Sekretarz Stanu w MSWiA, Współprzewodniczący Zespołu zauważył, że ta kwestia wykracza znacząco poza tematykę pkt. 3, który jest omawiany.

Jego Ekscelencja Jerzy, Arcybiskup Wrocławski i Szczeciński, Prawosławny Ordynariusz Polowy Wojska Polskiego stwierdził, że to jest bardzo delikatna tematyka, dotycząca wrażliwych kwestii, co powoduje, że pracownicy nie proszą pracodawcy o ustawowo przysługujący im dzień wolny od pracy.

Pan Paweł Szefernaker, Sekretarz Stanu w MSWiA, Współprzewodniczący Zespołu wyraził pogląd, że nawet jeżeli sprawa będzie kwestią pewnej refleksji ze strony administracji rządowej i zostaną przekazane informacje do organów administracji, to sytuacja nie zmieni się, jeżeli pracownik nawet nie podejmie próby złożenia wniosku o dzień wolny od pracy. Jest to pewnego rodzaju bariera, która w tym momencie leży nie po stronie pracodawcy, a pracownika.

Pan Minister zauważył, iż można przypuszczać, że sprawa jest dużo bardziej złożona, niż tylko kwestia wolnych dni od pracy, bo występuje także pewna bariera psychologiczna.

Zaproponował, aby efektem dzisiejszego posiedzenia Zespołu było przygotowanie pewnego rodzaju informacji do organów administracji rządowej i samorządowej o tym, że istnieje wspólne stanowisko Zespołu dotyczące konieczności respektowania prawa w omawianym zakresie.

Pan Minister zagwarantował, że jako Współprzewodniczący Zespołu ze Strony Rządowej porozmawia z Panią Elżbietą Rafalską, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej i przedstawi jej podnoszony problem.

Jego Ekscelencja Jerzy, Arcybiskup Wrocławski i Szczeciński, Prawosławny Ordynariusz Polowy Wojska Polskiego podkreślił, że najwięcej przedstawicieli wyznania prawosławnego pracuje w Państwowej Straży Pożarnej oraz w Policji oraz że jest niedopuszczalne, aby musiał pisać tyle razy pisma o umocowanie kapelana dla tych służb.

Jego Ekscelencja poinformował, że kapelan prawosławny jako jedyny był z rodzinami ofiar ostatnich dwóch wypadków, podczas których spłonęło dwóch strażaków.

Arcybiskup Jerzy stwierdził, że Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny jest źle traktowany, w szczególności przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej, który się z nim nie spotkał, pomimo licznych próśb. Ze względu na powyższe wyraził pogląd, że w takiej sytuacji strażacy czy policjanci nie będą prosili o dzień wolny z powodu święta obchodzonego w Kościele Prawosławnym, bowiem będą obawiali się zwolnień z pracy.

Pan Paweł Szefernaker, Sekretarz Stanu w MSWiA, Współprzewodniczący Zespołu podkreślił, że Zespół spotkał się również po to, aby rozwiązywać problemy. A zatem dobrym sygnałem jest deklaracja Pana Ministra Jarosława Zielińskiego, Sekretarza Stanu w MSWiA, dotycząca kapelana wyznania prawosławnego dla służb mundurowych podległych resortowi. Drugim dobrym sygnałem jest to wspólne stanowisko Zespołu, które zostanie wypracowane na szczeblu roboczym i przekazane do administracji rządowej i instytucji jej podległych, a także przedstawione podczas posiedzenia Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Pan Andrzej Rudlicki, Dyrektor DWRMNiE stwierdził, że była taka praktyka wypracowywania przez komisje i zespoły rządowo-kościelne wspólnych stanowisk i zaproponował, aby DWRMNiE przygotował propozycje i w trybie obiegowym uzgodnił je pomiędzy członkami Zespołu.

Jego Ekscelencja Abel, Arcybiskup Lubelski i Chełmski, Współprzewodniczący Zespołu poinformował, że np. na terenie województwa lubelskiego pracuje w służbach celnych co najmniej 50 osób wyznania prawosławnego i nie mają one swojego kapelana, co jest dla nich trudną do zaakceptowania sytuacją. W najbliższym czasie pracownicy służby celnej mają swoje święto i na tę okazję wyznawcy Kościoła Katolickiego mają przygotowaną liturgię, natomiast wyznawcy prawosławia nie.

Pan Paweł Szefernaker, Sekretarz Stanu w MSWiA, Współprzewodniczący Zespołu podkreślił, że nie wszystkie służby podlegają pod ten sam resort; np. Krajowa Administracja Skarbowa podlega pod Ministra Finansów. Minister zapytał czy ten problem był zgłaszany w Krajowej Administracji Skarbowej?

Minister podkreślił, że przekaże wniosek Jego Ekscelencji aby ustanowić kapelana dla służb mundurowych wyznania prawosławnego.

Jego Ekscelencja Abel, Arcybiskup Lubelski i Chełmski, Współprzewodniczący Zespołu stwierdził, że Krajowa Administracja Skarbowa doskonale zna problem, ponieważ był on wielokrotnie zgłaszany.

Jego Ekscelencja Jerzy, Arcybiskup Wrocławski i Szczeciński, Prawosławny Ordynariusz Polowy Wojska Polskiego podkreślił, że jeden kapelan jest w Białymstoku. Natomiast w Jego Diecezji jest jeden kapelan Policji i jeden kapelan Krajowej Administracji Skarbowej.

Zauważył, że Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny niejednokrotnie musi ponosić koszty dojazdu kapelana do miejsca organizowanych uroczystości. Postulował, aby zrekompensować kapelanom, którzy działają na zasadzie wolontariatu, to minimum. Analogiczny problem dotyczy posługi w szpitalach.

Jego Ekscelencja poprosił aby Strona Rządowa pomogła finansowo w tej sprawie.

Pan Paweł Szefernaker, Sekretarz Stanu w MSWiA, Współprzewodniczący Zespołu konkludował, że cenne jest zobowiązanie do wypracowania wspólnego stanowiska Zespołu w tej sprawie. W dalszej kolejności będą rozważane kolejne zgłaszane problemy w postulowanym zakresie.

Pkt. 4

Dotacje dla osób prawnych Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego; w tym na remonty zabytkowych obiektów sakralnych.

Pan Jarosław Sellin, Sekretarz Stanu w MKiDN jako Pełnomocnik Rządu do spraw 100-lecia Obchodów Odzyskania przez Polskę Niepodległości podziękował za inicjatywy Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego w tej sprawie; za modlitwy w tej intencji, które odbyły się w Białymstoku, Lublinie Gorlicach, Przemyślu, Łodzi i we Wrocławiu oraz za centralne uroczystości, które są zaplanowane na 28 października br. w Katedrze Metropolitalnej w Warszawie.

Pan Minister poinformował, że Pan Prezydent RP Andrzej Duda - w szczególnym roku Odzyskania przez Polskę Niepodległości - uhonoruje Orderem Orła Białego również wyjątkowo osoby długo po ich śmierci. Pan Prezydent RP wspólnie z Kapitułą Orderu Orła Białego uznali, że trzeba zwrócić uwagę także na postaci z ostatniego 100-lecia, które bardzo się Polsce przysłużyły.

Wśród 25 osób wskazanych do wyróżnienia Orderem Orła Białego w 2018 r. jest ksiądz Szymon Fedorońko, Naczelny Kapelan Wojska Polskiego Wyznania Prawosławnego, który wraz z innymi oficerami został zamordowany w Katyniu.

Pan Minister poinformował, że wnioski Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego do Programu Ochrony Zabytków (który w MKiDN jest dedykowany zabytkom) są składane przede wszystkim przez parafie i klasztory. Zauważył, iż na przestrzeni ostatnich 3 lat MKiDN dostrzega pewną progresję jeśli chodzi o ilość tych wniosków i sum pieniędzy rozpatrywanych pozytywnie.

W ostatnich 3 latach sytuacja wyglądała następująco: w 2016 r. - 11 dotacji na 827 tys. zł, w 2017 r. - 4 dotacje na sumę 585 tys. zł, w 2018 r. - 9 dotacji na sumę 1 mln. 312 tys. zł. Zatem suma przyznanych dotacji w okresie ostatnich 3 lat wyniosła - 2 mln 246 tys. zł. I tak np. w 2018 r. z całości kwoty spośród wszystkich udzielonych dotacji - 2% zostało przydzielone na zabytki sakralne Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego.

Dane te pokazują wysoką skuteczność w konkursie, ponieważ Program Ochrony Zabytków przebiega w trybie konkursowym

Pan Paweł Szefernaker, Sekretarz Stanu w MSWiA, Współprzewodniczący Zespołu poinformował, że również Fundusz Kościelny jest instytucją, która w ostatnich latach została bardziej doceniona przez Rząd RP; aczkolwiek jest świadomość, że środki Funduszu Kościelnego są niewystarczające w stosunku do zgłaszanych potrzeb. Możliwości finansowania MSWiA z Funduszu Kościelnego są dużo mniejsze niż środki, jakimi dysponuje MKiDN w ramach Programu Ochrony Zabytków.

W tym roku w budżecie państwa zostało przyznanych na Fundusz Kościelny 11 mln zł. Dzięki Panu Premierowi Mateuszowi Morawieckiemu kwotę tę z rezerwy ogólnej budżetu państwa podwyższono o kolejne 3 mln zł. Część środków było zapisanych w budżecie państwa w ramach poprawek składanych w Parlamencie.

Pan Minister podkreślił, że Rząd RP ma świadomość dalece niewystarczających nakładów pieniężnych przekazywanych na Fundusz Kościelny, ale należy zaznaczyć, że mimo wszystko jest to tendencja wzrostowa. I tak w ramach Funduszu Kościelnego na Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny w 2016 przyznano 140 tys. Zł; w 2017 r. - 207 tys. zł a w 2018 r. - 294 tys. zł.

Jego Ekscelencja Jerzy, Arcybiskup Wrocławski i Szczeciński, Ordynariusz Polowy Wojska Polskiego podkreślił, że otrzymał zestawienie dotacji MSWiA przyznawanych w ramach Funduszu Kościelnego w 7 turach, z podziałem na poszczególne wyznania. Zatem ogółem przyznano 26 mln 903 tys. zł; z czego: 25 mln 853 tys. zł - na Kościół Katolicki, tj. 98,66%; 191 tys. zł na Kościół Ewangelicko-Augsburski, tj. 0,79% oraz 150 tys. zł - na Kościół Prawosławny, tj. 0,58%.

Pan Paweł Szefernaker, Sekretarz Stanu w MSWiA, Współprzewodniczący Zespołu sprecyzował, iż z tych 26 mln zł, którymi dysponuje Funduszu Kościelny w bieżącym roku budżetowym - 13 mln zł to były środki w budżecie państwa, na które MSWiA nie miało żadnego wpływu, gdyż były zgłoszone w ramach poprawek do budżetu państwa na 2018 r.

Pan Minister zauważył, że być może Jego Ekscelencja nie ma informacji dotyczącej rezerwy ogólnej, którą Pan Premier Mateusz Morawiecki przyznał w ostatnich dniach - w wysokości 3 mln zł. Z tej rezerwy przyznano środki, między innymi, dla: Parafii Prawosławnej p.w. Świętego Apostoła Łukasza w Leszczynach - 44.540 zł oraz Parafii Prawosławnej p.w. Świętego Jana Teologa w Mostowlanach - 100 tys. zł. Pan Minister wnioskował, że Jego Ekscelencja mówił prawdopodobnie o dwóch parafiach: Parafii Prawosławnej Podwyższenia Krzyża Świętego w Fastach i Parafii Prawosławnej w Stargardzie Gdańskim.

Pan Minister poinformował, że na jego prośbę DWRMNIe przygotował nowe zasady przyjmowania wniosków na 2019 r. o dotacje z FK : w ramach I transzy wnioski należy składać do 30 listopada 2018 r., w ramach II transzy wnioski należy składać do 31 marca 2019 r. Dzięki temu mechanizmowi, po przyjęciu przez Parlament ustawy budżetowej na 2019 r., w terminie do 31 marca 2019 r. będzie można wypłacić środki z I transzy a w terminie do 30 listopada 2019 r. z II transzy.

Zaznaczył, że w bieżącym roku do Funduszu Kościelnego wpłynęło ponad 800 wniosków.

Pan Andrzej Rudlicki, Dyrektor DWRMNIe przypomniał, iż Pan Minister Paweł Szefernaker podjął decyzję, żeby podzielić nabór wniosków na dwie transze i z tych powodów termin składania I transzy wyznaczony został na 30 listopada br. Jednakże mając na uwadze okoliczność, że nie wszyscy wnioskodawcy mogą mieć zgromadzone wszystkie dokumenty oraz, że wprowadzony mechanizm stanowi *novum*, przewidziany został drugi termin. Pan Dyrektor poinformował, iż w przypadku, gdy wniosek nie zostanie pozytywnie rozpatrzony w I naborze, nie trzeba będzie go ponawiać, ponieważ będzie rozpatrywany w II naborze. Wszelkie szczegóły są zawarte na stronie internetowej MSWiA. W przypadku jakichkolwiek wątpliwości wyraził wolę ich wyjaśnienia.

Jego Ekscelencja Abel, Arcybiskup Lubelski i Chełmski, Współprzewodniczący Zespołu poinformował, że miał już możliwość dwukrotnie dziękować Panu Ministrowi Jarosławowi Sellinowi. Wskazał, że udało się kilka razy Kościołowi Prawosławnemu pozyskać pieniądze z budżetu europejskiego.

Jego Ekscelencja poinformował, że Polski Autokfaliczny Kościół Prawosławny aktualnie kontynuuje, w ramach POliŚ, olbrzymią ponadregionalną inwestycję dotyczącą 17 obiektów drewnianych, tj. poczynając od Suwałk kończąc na Bieszczadach. Niestety napotyka też na ogromne problemy, o czym informuje na bieżąco MKiDN. Ksiądz Arcybiskup zauważył, że drewniane obiekty mają swoją specyfikę i kiedy przygotowywane były kosztorysy ich rewitalizacji trudno było przewidzieć w jakim stanie faktycznie się znajdują. Brak możliwości dokładnego oszacowania kosztów remontu spowodował, że w chwili obecnej brakuje ponad 30% kwoty.

Ponadto ogromnym problemem jest brak pracowników; zdarzyło się trzy razy, że nikt nie wzięło udziału w ogłoszonym przetargu.

Arcybiskup Abel podkreślił, że ma świadomość, że MKiDN zależy, żeby program rozpoczęty był sfinalizowany skutecznie, jednakże Kościołowi Prawosławnemu, jako beneficjentowi środków z dotacji, zależy jeszcze bardziej i dlatego też liczy na życzliwość MKiDN w kwestii tych brakujących środków.

Jego Ekscelencja podkreślił, że zarządza już 30 lat Diecezją Lubelsko-Chełmską i po raz pierwszy w 1989 r. spotkał się z problemem, będącym konsekwencją Akcji Wisła, że 50%

obiektów sakralnych było częściowo nieużytkowanych a w niektórych przechowywano nawozy sztuczne. W takich przypadkach trzeba zastosować bardzo wysoką technologię i też nie do końca jest ona skuteczna.

Zaznaczył, że kiedy Kościół Prawosławny składa wnioski o dofinansowanie na rewitalizację obiektów to są one w pełni zasadne i dlatego kiedy widzi wyniki konkursów odnosi wrażenie, że otrzymał za niskie dofinansowanie.

Jego Eksceleńcja poruszył również kwestię budowy w Warszawie przy ul. Puławskiej 568 nowej świątyni Parafii Prawosławnej p.w. Świętej Sofii - Mądrości Bożej (Hagia Sophia). Zaznaczył, że jest to obiekt wyjątkowy - Panteon Kościoła Prawosławnego. Jest to pomnik sakralny budowany na 100-lecie Odzyskania przez Polskę Niepodległości, jest to Panteon naszego dziedzictwa narodowego.

W tej chwili Świątynia Hagia Sophia jest wybudowana i znajduje się w stanie surowym ale Kościół Prawosławny boryka się z olbrzymimi problemami finansowymi na jej wykończenie i prosi Rząd RP o wygospodarowanie środków finansowych na ten cel.

Jego Eksceleńcja Jerzy, Arcybiskup Wrocławski i Szczeciński, Ordynariusz Polowy Wojska Polskiego podkreślił, że w początkowym zamyśle budowy Świątyni Opatrzności Bożej miała być ona pomnikiem memoriałem całego Narodu, w której miały znaleźć się miejsca na ołtarze: Prawosławny i Ewangelicki, Kościołów Chrześcijańskich. W związku z czym po bardzo długich zabiegach zapoczątkowanych w 1998 r. Prawosławny Metropolita Warszawski chciał nadać wyjątkowego wymiaru tej świątyni zarówno w architekturze, która miała nawiązywać do Hagii Sophii z okresu Konstantynopola, jak też poprzez zaproszenie Patriarchy Ekumenicznego na poświęcenie wbudowania kamienia węgielnego i Jego przedstawiciela na poświęcenie krzyża na głównej kopule.

Arcybiskup Jerzy zaznaczył, że świątynia powstaje tylko z ofiar wiernych i w związku z rokiem jubileuszowym odzyskania niepodległości oraz przeznaczeniem świątyni - poprosił o jej wsparcie finansowe przez Rząd RP.

Jego Eksceleńcja zauważył, że Rząd RP dofinansował budowę Świątyni Opatrzności Bożej, która była podobną inicjatywą i w opinii wiernych Kościoła Prawosławnego jest bardzo przykre, że ich świątynia nie uzyskała takiego dofinansowania, mimo że pisma w tej sprawie były wielokrotnie kierowane do Premierów Rządu RP.

Pan Jarosław Sellin, Sekretarz Stanu w MKiDN zauważył, że Państwo nie może budować obiektów sakralnych, ani w żaden sposób partycypować w kosztach ich budowy. Państwo może natomiast wspierać remonty zabytkowych obiektów sakralnych.

Pan Minister poinformował, że wielokrotnie próbowano uzyskać wsparcie z budżetu państwa na budowę Świątyni Opatrzności Bożej, ale nigdy takie wsparcie nie miało miejsca. Dofinansowana jest jedynie budowa Muzeum im. Jana Pawła II i Kardynała Stefana Wyszyńskiego, które nie są obiektami kultu.

Odnosząc się do środków europejskich wskazał, że Komisja Europejska w obecnej perspektywie budżetowej przyjęła pewne założenia: projekty nie mogą przekraczać 5 mln euro; preferowane są obiekty, które znajdują się na liście UNESCO, na liście pomników historii prezydenckiej, będące obiektami zabytków techniki i obiektami zabytkowymi drewnianymi.

Pan Minister zaznaczył, że w powyższe założenie wpisuje się dofinansowanie 19 obiektów drewnianych w województwach: małopolskim, lubelskim i podlaskim, na które MKiDN przeznaczyło ok. 20 mln zł. Zauważył, że być może trzeba będzie przygotować aneks do tej umowy dotacyjnej i zawęzić ilość obiektów, które zostaną poddane renowacji, aby się zmieścić w całości kwoty ujętej w umowie. Pozostałe podmioty będą mogły zostać dofinansowane ze środków następnej perspektywy budżetowej europejskiej albo środków krajowych.

Podkreślił, że MKiDN nie może zwiększyć środków na dotacje, bowiem stanowią one kwoty kwalifikowalne, które są rozliczane z Unią Europejską.

Pkt. 5

Wolne wnioski.

Jego Ekscelencja Abel, Arcybiskup Lubelski i Chełmski, Współprzewodniczący Zespołu poinformował, że Kościół Prawosławny ma kilka stałych imprez, na których promuje swoją kulturę, m.in. Międzynarodowy Festiwal Muzyki Cerkiewnej w Hajnówce czy Międzynarodowy Festiwal Kolęd w Terespolu. Niestety na wnioski złożone do MKiDN na ich dofinansowanie nie zawsze są przyznawane środki.

Jego Ekscelencja poprosił aby MKiDN wzięło pod opiekę chociaż te dwie imprezy, aby uratować dorobek dziedzictwa kulturowego prawosławnego.

Pan Jarosław Sellin, Sekretarz Stanu w MKiDN poinformował, że nie zna problemu szczegółowo, bowiem jest to obszar działalności Pani Minister Wandy Zwinogrodzkiej. Wydaje się jednak, że w stosunku do Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Cerkiewnej w Hajnówce jest drugi konkurencyjny festiwal i może należy bardziej precyzyjnie poinformować, który z tych festiwali jest imprezą Kościoła Prawosławnego.

Jego Ekscelencja Jerzy, Arcybiskup Wrocławski i Szczeciński, Ordynariusz Polowy Wojska Polskiego podkreślił, że Metropolita Sawa kilkanaście razy występował do Pana Prezydenta RP o objęcie patronatem Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Cerkiewnej w Hajnówce.

Zauważył, że zarówno Międzynarodowy Festiwal Muzyki Cerkiewnej w Hajnówce jak też Hajnowski Festiwal Muzyki Cerkiewnej w Białymstoku zostały zainicjowane przez tę samą osobę - Pana Buszko. Obecnie Pan Buszko prowadzi konkurencyjny festiwal pn. Hajnowski Festiwal Muzyki Cerkiewnej w Białymstoku. Dla Kościoła Prawosławnego jest to struktura niekanoniczna, która w swojej nazwie posługuje się słowem „muzyka cerkiewna” i bardzo często biorą w nim udział chóry nie mając świadomości, że jest to festiwal nie posiadający mandatu Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego.

Poinformował, że festiwal legitymizowany przez Kościół Prawosławny - Międzynarodowy Festiwal Muzyki Cerkiewnej w Hajnówce - w bieżącym roku po raz pierwszy od 30 lat nie otrzymał żadnej dotacji z budżetu państwa.

Zauważył, że Pan Buszko tworząc Hajnowski Festiwal Muzyki Cerkiewnej w Białymstoku przywłaszczył nazwę i dlatego Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny ponad 20 lat temu nadał inną nazwę dla swojego festiwalu.

W tej chwili Państwo Polskie nie znając specyfiki problemu dofinansowuje Hajnowski Festiwal Muzyki Cerkiewnej w Białymstoku. Wyraził pogląd, że Pan Buszko organizując ten festiwal zawłaszcza tradycję, która była związana z Polskim Autokefalicznym Kościołem Prawosławnym - a mianowicie nazwę festiwalu i cały jego dorobek. Ponadto rozpowszechnia informację, że Państwo Polskie w 2018 r. dofinansowało organizację omawianego festiwalu. Jego Ekscelencja zauważył, iż stanowi ogromny problem wizerunkowy dla Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego fakt, że festiwal, który w żaden sposób nie jest popierany przez Kościół Prawosławny, otrzymuje wsparcie finansowe Państwa.

Pan Jarosław Sellin, Sekretarz Stanu w MKiDN podziękował za wyjaśnienia i zobowiązał się przekazać wszystkie informacje na ten temat Pani Minister Wandzie Zwinogrodzkiej.

Jego Ekscelencja Jerzy, Arcybiskup Wrocławski i Szczeciński, Ordynariusz Polowy Wojska Polskiego zauważył, iż przyczyną powstania dwóch odrębnych festiwali były nieścisłości finansowe i niechęć do uporządkowania pewnych spraw.

Jego Ekscelencja Abel, Arcybiskup Lubelski i Chełmski, Współprzewodniczący Zespołu podziękował MEN za objęcie ochroną katechezy prawosławnej.

Arcybiskup Abel informował, że Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, jako kościół mniejszościowy, napotyka na różne problemy z nauczaniem religii. Katecheza prawosławna inaczej wygląda tam, gdzie odbywa się w szkołach, a inaczej w diasporze.

Kościół Prawosławny stoi przed dużym dylematem, bowiem np. na Lubelszczyźnie uczy się ponad 1,5 tys. dzieci z Ukrainy. Aby mogły one brać udział w katechezie osoba uprawniona musi podpisać deklarację - co często jest utrudnione. Wyraził pogląd, że około 95% z tych dzieci pozostanie w Polsce na stałe i ci młodzi ludzie będą wnosili do naszego dziedzictwa kulturowego jakąś wartość chrześcijańską. Jeżeli Kościół Prawosławny nie będzie ich edukować może to wywołać w przyszłości niebezpieczeństwo, bowiem wielu z nich znajduje się pod wpływem sekt. Zorganizowanie punktu katechetycznego dla tej młodzieży nie jest łatwe - katecheci muszą odbiegać od zatwierdzonych przez MEN programów, ponieważ edukację trzeba rozpoczynać od podstaw. Bardzo pomocne w regulowaniu tych spraw są kuratoria oświaty, jednakże występują przypadki, kiedy organ prowadzący - czyli samorząd terytorialny - piętrzy trudności.

Jego Ekscelencja zgłosił postulat, aby MEN uczuliło organy kuratoriów oświaty, organy gmin oraz dyrekcje szkół, by w przypadku otwarcia nowych punktów nauczania nie robiły przeszkód i zechciały stosować procedurę, która została już wypracowana przez Kościół Prawosławny i niektóre kuratoria oświaty i organy samorządowe.

Pan Maciej Kopeć, Podsekretarz Stanu w MEN stwierdził, że pamięta uwagę Arcybiskupa Abła odnośnie dzieci z Ukrainy uczących się w Polsce - z posiedzenia Komisji Wspólnej Przedstawicieli Rządu RP i Polskiej Rady Ekumenicznej, a także ze spotkania z katechetami prawosławnymi. Poinformował, że próbował ten problem opisać także pozostałym członkom kierownictwa MEN. Zaznaczył, że najwięcej problemów jest nie tam, gdzie dzieci uczą się w polskim systemie edukacji i mają rodziców w Polsce, ale tam, gdzie uczniowie ukraińscy mieszkają w internatach a ich rodzice na Ukrainie.

Pan Minister zauważył, że została wypracowana praktyka, aby w stosunku do uczniów z Ukrainy, którzy uczą się w polskim systemie edukacji, a ich rodziców nie ma w Polsce, ktoś pełnił funkcję opiekunów. Istnieje jednak problem kto w takim przypadku wyraża zgodę na naukę religii, bowiem system prawny w takim przypadku wymaga pełnej zgody rodziców. Kwestia ta jest szersza, ponieważ dotyczy w ogóle sprawowania opieki nad uczniami, którzy znaleźli się w Polsce bez swoich rodziców.

Podkreślił, że w najbliższych dniach będzie przebywał w szkole, która ma punkt nauki katechezy prawosławnej i jeszcze raz przeanalizuje problem także z punktu widzenia dyrektora tej szkoły.

Pan Minister poinformował, że MEN przeprowadziło analizę uczniów pochodzących z mniejszości narodowych i przepisów które - w zakresie ich nauczania - zostały przez resort zmienione.

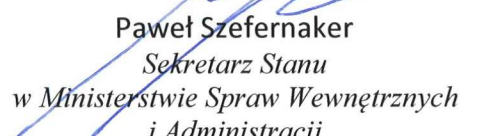
Jego Ekscelencja Abel, Arcybiskup Lubelski i Chełmski, Współprzewodniczący Zespołu podziękował w imieniu Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego, Świętego Soboru Biskupów za spotkanie i poprosił aby spotkania Zespołu odbywały się cyklicznie dwa razy

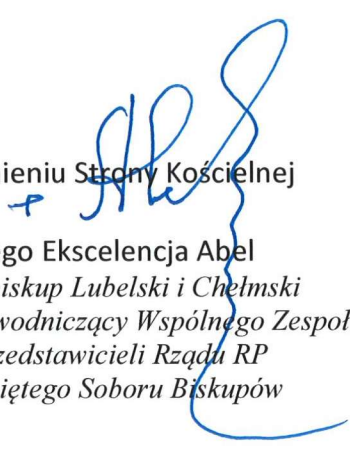
do roku, naprzemiennie u jednej ze Stron. Postulował, aby następne posiedzenie wyznaczyć na miesiąc marzec 2019 r.

Pan Paweł Szefernaker, Sekretarz Stanu w MSWiA, Współprzewodniczący Zespołu zadeklarował wolę, aby Zespół spotykał się cyklicznie, w miarę potrzeb. Zastrzegł jednak, że dziś trudno będzie określić termin następnego posiedzenia. Podziękował za konstruktywną dyskusję w ramach, której Strona Rządowa poznała oczekiwania i problemy Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego i zakończył posiedzenie.

W imieniu Strony Rządowej

Paweł Szefernaker
Sekretarz Stanu
w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych
i Administracji
Współprzewodniczący Wspólnego Zespołu
Przedstawicieli Rządu RP
i Świętego Soboru Biskupów

W imieniu Strony Kościelnej

Jego Ekscelencja Abel
Arcybiskup Lubelski i Chełmski
Współprzewodniczący Wspólnego Zespołu
Przedstawicieli Rządu RP
i Świętego Soboru Biskupów

